ఫ్లాష్ బ్యాక్

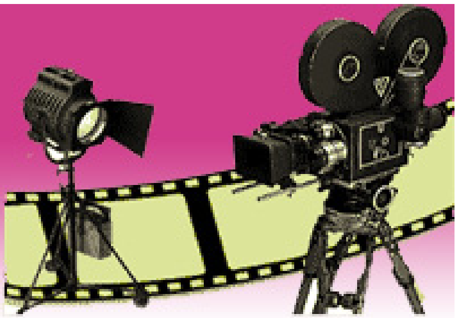

పాతసినిమాలకు సంబంధించిన విశేషాలు.. నటీనటుల గురించి, సినిమాల గురించి, సాంకేతిక నిపుణుల గురించి.. వగైరా..వగైరా. ప్రతినెలా ఓసారి అలనాటి సినీరంగంలోకి తొంగిచూద్దాం

కె.ఎస్.రెడ్డి

నృత్యదర్శకుడు

(విజయచిత్ర – 1968, జూలై సంచిక నుంచి)

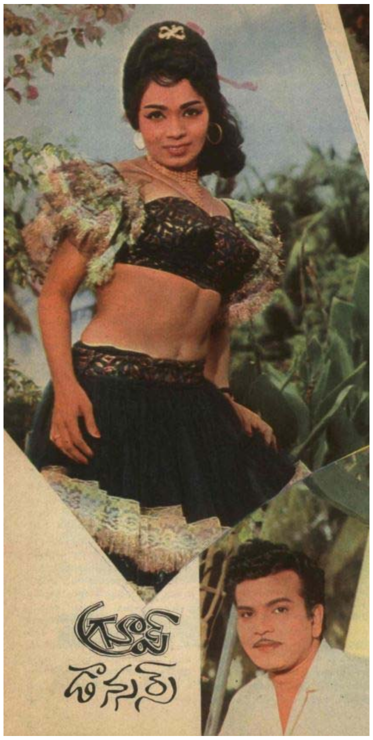

చలనచిత్రంలో గ్రూప్ డాన్సుకు మంచి స్థానం వుంది. సాధారణంగా ప్రతి చిత్రంలోనూ ఈ డాన్సు కనిపిస్తూ వుంటుంది. 'గ్రూప్ డాన్స్' అన్న పదానికి తెలుగులో 'సమూహ నృత్యం' అని వాడుతున్నారు. చిత్రాల్లో నృత్యాలు – ఒక్కరే చేసేవి – ఇద్దరు చేసేవి – ఎంతమందో కలిసి చేసేవి – ఇలా రకరకాలుగా వుంటాయి. అవసరాన్నిబట్టి, సందర్భాన్ని బట్టి – ఆ నృత్యాలు వుంటాయి. సాధారణంగా గ్రూప్ డాన్సుల్లో – ప్రధానంగా ఒక డాన్సర్ ఉంటారు. పది, పదిహేను మంది కూడా నృత్యం చేస్తారు. ఇలాంటి నృత్యాలనే గ్రూప్ డాన్సులు అంటారు. ఈ నృత్యాలు జానపద చిత్రాల్లో విధిగా కనిపిస్తాయి. పురాణ చిత్రాల్లో ఇంద్ర దర్బారూ, అలాంటి వాటిల్లో కనిపిస్తాయి. సాంఘికాలయితే, క్లబ్బుల్లోనూ దొంగల ముఠాలు గల గుహల్లోనూ, పుట్టిన రోజు పండగల సందర్భాల్లోనూ నృత్యాలు అవసరమవుతూ వుంటాయి.

చలన చిత్రం విజ్ఞాన, వినోదాల మిశ్రమం. ఈ నృత్యాలు వినోదం (ఎంటర్ టైన్మెంట్) కోసం ఉద్దేశింపబడ్డవి. సాధారణంగా, చిత్రాల్లో కూడా కథలో వచ్చే పాత్రలకు వినోదం కల్పించడానికే గ్రూప్ డాన్సులు అవసరమవుతూ వుంటాయి. తద్వారా ప్రేక్షకులకు కూడా వినోదం కలుగుతుంది.

నేను 'డాన్సు మాస్టర్' గా ఇవాళ అనేక చిత్రాలకు పని చేస్తున్నాను. అయితే, మొదట నేను గ్రూప్ డాన్సర్ గా చిత్రాల్లో ప్రవేశించాను. మాది రాజమండ్రి. రాజమండ్రిలో నేను చదువుకుంటూ వుండేవాడిని. చదువుతో పాటు నృత్యం కూడా నేర్చుకోవాలన్న శ్రద్ధ కలిగి, శ్రీ వేదాంతం జగన్నాధశర్మగారి (రాజమండ్రిలోనే) రోజూ నృత్యం

నేర్చుకుంటూ వుండేవాడిని. అప్పుడు డాన్సు హాబీ నాకు – ఇవాళ 'వృత్తి' ఐంది!

1950 ప్రాంతాల, నాకు సినిమాల్లో వేషాలు వెయ్యాలన్న ఉత్సాహం కలిగింది. ఆ ఉత్సాహంతో మద్రాసు వచ్చాను. సంవత్సరం పాటు వేషాలకోసం కృషి చేశాను గాని – అవకాశాలు లభించలేదు. అక్కడా అక్కడా చిన్నచిన్న వేషాలు లాంటివి వచ్చాయి గాని, అవి వేస్తే ప్రయోజనం లేదని వూరుకున్నాను. సంవత్సరం పై చిలుకు కాలం అలా గడిచిపోయిన తర్వాత, అది వరలో నేను 'హాబీ' గా నేర్చుకున్న నృత్యం నాకు పనికొచ్చింది. అనేక మంది నృత్య దర్శకులను కలుసుకుని, నా విద్య చూపించాను. నాట్యంలో నాకున్న శ్రద్ధనూ, ఉత్సాహాన్నీ చూసి, నృత్య దర్శకులు 'గ్రూప్' నృత్యాల్లో నాకు అవకాశాలు కలిగించసాగారు. నిజానికి, గ్రూప్ నృత్యాలు చెయ్యడానికి నేను నేర్చుకున్నంత విద్య అనవసరమే; అయినా నా అంతట నేను ఆ విద్యలో ఇంకా కృషి చేసి ప్రావీణ్యత సంపాయించదలచుకున్నాను. రెండేళ్ళు – గ్రూప్ డాన్సుల్లో పాల్గొన్న తర్వాత – నాకు 'సోలో' (ఒక్కణ్ణే) డాన్సు చేసే అవకాశం కలిగింది. అది – 'ఆత్మార్పణం' అనే మలయాళ చిత్రంలో. అక్కడనుంచీ, అక్కడా అక్కడా సోలో అవకాశాలు రాసాగాయి. ఐనా, గ్రూప్స్ లో కూడా చేసేవాడిని. ఇంకో రెండు సంవత్సరాలపాటు గ్రూప్ డాన్సులో పాల్గొన్న తర్వాత, సోలో డాన్సులు మాత్రమే చెయ్యసాగాను. అంటే – నేను ఒక్కణ్ణే కాకపోయినా జంటగా అనేక చిత్రాల్లో పాల్గొన్నాను. 'రోజులు మారాయి' చిత్రంలో వహీదారెహమాన్ తో నేను నృత్యం చేసిన సంగతి పాఠకులకు జ్ఞాపకం వుండొచ్చునని భావిస్తున్నాను. అలాగే, రాగిణి, ఇ.వి. సరోజ, రీటా, యల్. విజయలక్ష్మి, గీతాంజలి, కుచల కుమారి – మొదలైన డాన్సర్స్ అందరితోనూ జంటగా అనేక చిత్రాల్లో నృత్యాలు చేశాను. రెండు సంవత్సరాల కాలంలో – నేను సుమారు 80 చిత్రాల్లో సోలో, కాంబినేషన్ (జంట) నృత్యాలు చేశాను. రెండు సంవత్సరాల్లో ఇన్ని నృత్యాలు చెయ్యడం – మగవారికి – రికార్డుగా భావించవచ్చును.

మొదటి రోజుల్లోనే, నేను శ్రీమతి వైజయంతిమాల బృందంలో చేరి, దేశమంతా టూర్ చేశాను. అది 'చండాలిక' – నృత్య నాటిక. అలా గ్రూప్ నృత్యాల్లో పాల్గొంటున్నా – 'అక్కడి కా విద్య చాలులే' అన్న దృష్టితో నేను ఆ విద్యను నిర్లక్ష్యం చెయ్యలేదు. అనేక పుస్తకాలు తెప్పించి, పుస్తకాల ద్వారా అనేక నృత్యాల పద్ధతులు తెలుసుకున్నాను; అనేక నృత్య ప్రదర్శనాలకు వెళ్ళి ఆయా పద్ధతులు తెలుసుకున్నాను. పాశ్చాత్య పోకడలూ, భారతదేశంలో వున్న వివిధ నృత్యాలూ తెలుసుకున్నాను. అలాంటి కృషి నేను చెయ్యబట్టే – నాకు 'డాన్సు మాస్టర్' అవకాశం కలిగింది. అది – 'దేశ ద్రోహులు' చిత్రంలో శ్రీ బోళ్ళ సుబ్బారావు గారు కల్పించారు. 'మాస్టర్' వృత్తిని చేబట్టడానికి నేను మొదట అంగీకరించలేదు – ఆ విద్యలో ఇంకా నేను సాధించవలసింది చాలా వున్నదనే ఉద్దేశంతో. కాని, బోళ్ళ సుబ్బారావుగారు నన్ను బాగా ప్రోత్సహించి, నృత్య దర్శకుని చేశారు. నా అదృష్టం వల్ల – తర్వాత తర్వాత అనేక చిత్రాలొచ్చాయి. గత నాలుగు సంవత్సరాలలోనూ, నేను 52 చిత్రాలకు నృత్య దర్శకుడిగా పనిచేశాను; అయితే, 'మాస్టర్' ను అయిన తర్వాత కూడా నేను ముఖ్య నర్తకుడిగా చిత్రాల్లో కనిపిస్తున్నాను. ఇటీవల 'రామ్ అవుర్ శ్యామ్' లో నృత్యం చేశాను. తెలుగు, తమిళం, కన్నడం, హిందీ , మలయాళం మున్నగు అనేక భాషా చిత్రాల్లో నేను నృత్యాలు చేశాను; తెలుగు, తమిళ, కన్నడ చిత్రాలకు నృత్య దర్శకునిగా పనిచేశాను; చేస్తున్నాను.

ఇదంతా – ఎందుకు చెప్పానంటే – గ్రూప్ డాన్సర్ గా వుంటూ, మాస్టర్ ను కావడానికి వెనక వున్న కథ ఎలాంటిదో చెప్పడానికి.

ఇవాళ పరిశ్రమలో వుంటూ, గ్రూప్ నృత్యాల్లో పాల్గొంటున్న వారిలో పాతిక మంది స్త్రీలు, ఇరవై మంది పురుషులూ వున్నారు. వీళ్ళలో పది, పదిహేను మంది మంచి అనుభవం గలవారు వున్నారు. ఆ రోజుల్లో గ్రూప్ నృత్యాల్లో పాల్గొనేవారికి కూడా అర్హతలు కావలసి వుండేవి. ఇవాళ అక్కర్లేదు. కాస్త అడుగులు వెయ్యడం, మూవ్మెంటూ వచ్చి, అందంగా వుంటే చాలు.

షూటింగ్ కి వెళ్ళే ముందు గ్రూప్ నృత్యాలకు ఆరు, ఏడు రోజులపాటు రిహార్సల్సు వుంటాయి. దానికి ముందు నృత్య దర్శకుడు – ఎలాంటి నాట్యం, ఎలాంటి మూవ్ మెంటుతో వుంటే బావుంటుంది అని ఆలోచించి కంపోజ్ చేస్తాడు. శాస్త్రీయమైన నృత్యం అయితే సంగీత దర్శకునితో కూచుని, జతులు చూసుకుని, సంగీత దర్శకుని తోడ్పాటుతో – అప్పుడే నృత్యం 'సెటప్' అవుతుంది. మామూలుగా వుండే నృత్యాలయితే, సంగీతానికి అనుకూలంగా నేను నృత్యాన్ని కంపోజ్ చేస్తాను. కంపోజ్ చెయ్యడానికి సోలో అయితే రెండు, మూడు రోజులు పడుతుంది. గ్రూప్ డాన్సు అయితే ఐదారు రోజులు పడుతుంది. నృత్యదర్శకుడు, పాట వింటూ మూవ్ మెంట్ సెట్ చేస్తాడు. తన మూవ్ మెంటు తాను చూడలేదు కాబట్టి – అసిస్టెంటుకు చెప్పి చేయిస్తాడు. అసిస్టెంటును 'కంపోజర్' అంటారు. ప్రతి నృత్యదర్శకుడికి 'కంపోజర్స్' వుంటారు. అనుకున్న అభినయం కంపోజర్ చేసి చూసినప్పుడు, బాగులేకపోతే, ఇంకోటి సెట్ చేస్తాము. ఆ విధంగా నిర్ణయం అయిపోయిన తర్వాత, ఆ నృత్యాన్ని నృత్యం చేసే ఆర్టిస్టులకు చెబుతాము.

చిత్రాల్లో నాయికానాయకులు యుగళగీతాలు పాడే సన్నివేశాల్లో కూడా నృత్యదర్శకుడికి పని వుంటుంది. నృత్యదర్శకుడు – ఇద్దరి చేత (మగ, ఆడ) ఆ మూవ్ మెంట్ ను చేయించి చూపుతాడు; ఆర్టిస్టులు చేస్తారు. నృత్యదర్శకుడికి చిత్ర నిర్మాణంలో ఎక్కువ బాధ్యతే వున్నది. నృత్యం కంపోజ్ చెయ్యడం దగ్గర్నుంచీ, షూట్ చెయ్యబడిన దృశ్యాలను 'ఎడిట్' చేస్తున్న సమయం వరకూ నృత్యదర్శకుడి పనీ, బాధ్యతా వున్నాయి.

మన చిత్రాల్లో గ్రూప్ డాన్సులకు ప్రాముఖ్యత ఎప్పుడూ వుంటుంది. గ్రూప్ డాన్సులలో పాల్గొన్న వారిలో చాలామంది పేరు తెచ్చుకున్న నర్తకులయ్యారు. నా ఉద్దేశంలో నటిగా స్థిరపడడానికి – నర్తకికి మంచి అవకాశం వుంది. అందుకనే, మన చిత్రాల్లో డాన్సర్స్ గా వచ్చిన చాలా మంది, నటీమణులుగా రూపొంది, స్థిరపడ్డారు. వైజయంతిమాల, పద్మిని, వహీదారెహమాన్, ఇ.వి.సరోజ, రాగిణి, భారతి మొదలైన డాన్సర్స్ నటీమణులుగా స్థిరపడి, తారాపథానికి వెళ్ళారు. నాట్యంలో అభినయం, భావం ప్రముఖస్థానం వహిస్తాయి. నర్తకులకు అవి బాగా అలవాటు అవుతాయి. వారు పాత్రధారణ చేస్తే – భావప్రకటన, అభినయం, టైమింగ్ – లాంటివన్నీ సులభమవుతాయి. చక్కని నటీమణులుగా రూపొందడానికి అవకాశాలు వున్నాయి.

ఇవాళ మన చిత్రాల్లో నృత్యాలు చేస్తున్న అమ్మాయిలలో కొంతమంది పాత్రలు ధరించిన వాళ్ళున్నారు. అయితే అవకాశాలు ఎక్కువగా రాకపోవడంతో, నాట్యంలోనే వుండిపోయారు.

నటనలో మంచిస్థానం సంపాయించాలంటే, నాట్యం బాగా దోహదం చేస్తుంది. నాట్యంలో ఆ గొప్పదనం వుంది. ఆ విషయాన్ని మన చలన చిత్ర చరిత్ర గట్టిగానే రుజువు చేస్తుంది. ముక్కు, మొఖం, అందంగా వుండి, నాట్యంలో ప్రవేశంగలవారు ఎందరో వున్నారు; అందులో కొందరు సినిమా రంగంలో వున్నారు. అటువంటి వారికి తగిన ప్రోత్సాహం లభిస్తే, తారలు కాగలరన్నది నిస్సందేహం !

COMMENTS